

Jumalateenistus Nõos P, 05.05.24 kell 11.00, *Rogate*, piiblipüha

Lektsioonid: Jk 5:13–16; Lk 11:5–13

Pihikõne: Mk 16:20

Jutlus: 2Ms 17:8–13

Laulud: 215 (1–6); 315 (1–6, 7); 318 (1–3); 327 (1–5)

Siis tulid amalekid ja sõdisid Iisraeli vastu Refidimis. Ja Mooses ütles Joosuale: „Vali meile mehi ja mine sõdi homme amalekkide vastu! Mina seisan kõrgendiku tipus, Jumala kepp käes.” Ja Joosua tegi, nagu Mooses temale ütles, ning sõdis amalekkide vastu; ja Mooses, Aaron ja Huur läksid kõrgendiku tippu. Ja sündis, et niikaua kui Mooses hoidis oma käe ülal, oli Iisrael võidukas, aga kui ta laskis oma käe vajuda, oli Amalek võidukas. Aga kui Moosese käed väsisid, siis nad võtsid kivi, asetasi selle temale alla ja ta istus selle peale ning Aaron ja Huur toetasid tema käsi, üks siitpoolt ja teine sealtpoolt; siis ta käed seisid kindlalt kuni päikeseloojakuni. Ja Joosua võitis mõõgateraga Amaleki ning tema rahva.

Täna, maikuu esimesel pühapäeval tähistatakse meie kirikus piiblipüha. Selles seoses mõtleme täna sellele, et Jumala sõna on juba aastasadu olnud tõlgitud eesti keelde ja täname Jumalat selle armu eest. Laiemalt aga mõtleme ka sellele, et Jumal, kõige oleva Looja on inimkonnale üleüldse ennast ilmutanud ja me saame sellest ilmutusest aru. See on suur Jumala arm!

Kui keegi küsiks, mida Jumala sõna lugemine meile siis täpsemalt annab, võiks vastata nii: see annab meile teada tõe. Kindlasti küsib nüüd seesama kujutletav küsija, nagu Pilaatus Jeesuselt, „Mis on tõde?“ Kristlastena teame me seda, et Tõde on Jeesus Kristus.

Kuid Jumala sõna on ka tõe maailma ja inimese kohta. Nimelt ütleb Jeesus Jh 16:8, et kui ta läheb taevasse, siis saadab ta oma jüngritele Püha Vaimu, kes tulles „toob maailmale selguse patu kohta ja õiguse kohta ja kohtu kohta“. Jumala sõna ehk Piibel jutustab meile samuti patust, õigusest ja kohtust – seda juhul, kui meid hingestab kirjasõna lugemisel Püha Vaim.

Seepärast on Piibli uurimisel alati õigustatud tõlgendused, mis viivad meid – Püha Vaimu imelisel juhtimisel – lähemale tõe, kas Tõele suure algustähga, ehk Kristusele, või tõe väikse algustähga, mis õpetab meid maailma ja inimesi paremini mõistma.

Täna oleme siin jumalateenistusel lugenud Piiblit ja nüüd on meie ees jutlusealne kirjakoht 2. Moosese raamatust. Mida see meile kõneleb tõe ja Tõest – väikse ja suure algustähga?

Esmalt saame teada, et inimeste vahel tekib sõjaline konflikt. Iisraeli rahvas on teel Tõetatud Maa poole ja Piibli järgi tungib neile kallale amalekkideks nimetatud rahvas, nimetatuna lihtsalt ka kui Amalek. See, kuidas asi tookord täpselt oli, on ebaselge, kuid sõdimine kahe rahva vahel on tõe, mille vastu keegi vaielda ei saa: seda on maailma ajaloo vältel ikka ja jälle juhtunud ja selleks polegi ühest põhjust.

Teiseks saame teada, et Iisraeli ja Amaleki vahelises lahingus pöördus sõjaõnn siia-sinna. Sedagi tunneme sõjaajaloost hästi: kõigis sõdades on edu vahel ühel, vahel teisel poolel. Kuid nagu öeldakse, võit lahingus ei tähenda veel võitu sõjas. Ja sõja võitmisel tulevad mängu üleüldlikud asjaolud. Sellegi vastu vaevalt keegi vaidleb.

Sest miks on nii, et vahel võidab väiksem sõjavägi suuremat ja halvemini relvastunud sõjavägi paremini relvastunut? Kas on asi targas väepealikus? Või patriotismis? Või looduslikes tingimustes, mida üks pool oskab paremini ära kasutada? Või kõrgemate jõudude tahtes?

Viimasest, kõrgemate jõudude tahtest kõneleb meile ka Iisraeli ja Amaleki vahelise võitluse lugu. Mõlemal rahval oli oma jumal. Amalekkide jumalast (tõenäoliselt jumalaist, sest Iisrael oli oma monoteismis muistses maailmas erand) me ei tea midagi. Iisraeli Jumal oli aga end just oma rahvale ilmutanud. Ja Iisrael oli amalekkidest vägevam seetõttu, et Iisraeli Jumal oli vägevam Amaleki jumalaist.

Siiski on meie loos oluline see, et Jumal ei võida oma vastaseid ära lihtsal niisama, vaid inimesed peavad midagi tegema. Mitte ainult võitlema, sest sellest, nagu kuulsime, polnudki viimselt abi. Vaid lahingu vältel tuli Jumalat paluda. Mooses pidi käsi ülal hoidma, mis on ju palvetamise ja

õnnistamise sümbol. Nt Ps 141:2 kirjutab kuningas Taavet: „Olgu mu palve suitsutusohvriks su palge ees, ja mu käte tõstmine olgu õhtuseks roahvriks!“

Oluline on ka see, et Mooses ei suutnud palvetamisega hakkama saada üksi, sest, ehkki jumalamees, oli ta pelgalt liha ja veri, surelik inimene. Tal oli tarvis kahte abilist. Vend Aaron ja (rabiinliku traditsiooni järgi Moosese ja Aaroni õe Mirjami poeg) Huur aitasid Moosese istuma ning hoidsid tema käsi üleval, et ta saaks vajaliku aja palvetada/õnnistada. Niisiis oli lahingu võitmiseks tarvis koguduse palvet võitlejate eest Jumala poole.

Need meie kirjakohtast välja toodud tõed kehtivad kõigi sõdade puhul. Ka praegused, kõigi meeli pinges hoidvad sõjad Ukrainas ja Iisraelis on alanud asjaoludel, mida viimselt arvatavasti mitte keegi täpselt teada ei saa. On kõneldud Venemaa ja Iisraeli valearvestustest, enda jõu ülehindamisest. Ent kui sõda juba kord käima läks, siis seda peatada on raske.

Ka praegustes sõdades on edu vahel ühel ja siis teisel poolel. Ja ka praegustes sõdades määravad lõpptulemuse kõrgemad jõud – nii väga, kui mõni riik või organisatsioon seda enda arvele kirjutada ei tahaks. Ning lõpptulemuse määrab see, kumma vaenupoole jumal on võimsam ja kumma vaenupoole palvetajad on innukamad.

Meie kirjakoht võimaldab mõlema nimetatud sõja osas teha mõningaid järeldusi.

Iisraeli konfliktis Hamasi ehk Palestiina äärmuslike moslemitega on just meie kirjakohtas figureeriv Amalek leidnud sümbolset äramärkimist. NBC netiväljaandes tsiteeritakse Iisraeli peaministrit Benjamin Netanyahu, kes on Hamasi rünnaku järel 07.10.23 öelnud: „Te peate meenutama, mida Amalek on teile teinud, ütleb meie Pühakiri.“ Sellega viitab Netanyahu arvatavasti kirjakohtale 5Ms 25:17: „Tuleta meelde, mida Amalek tegi sulle teekonnal, kui sa lahkusid Egiptusest...“ Ja see kirjakoht omakorda viitab meie tänasele kirjakohtale, mis kõneleb Iisraeli võitlusest amalekkidega kõrbeteekonnal.

Siin näeme, et Iisrael leiab jõudu, ja ka õigustuse, vaenlasele vastu astuda oma Pühakirjast, milles Amalek, rahvas, kellest tänaseks palju ei teata, on saanud Iisraeli rahva vaenlase sümboliks. Kord on Iisraeli Jumal aidanud amalekke võita, sest ta on nende jumalaist tugevam: küllap aitab ta võita ka nüüd. Ainult et kas ka nüüd on Moosese sarnast palvetajat ja õnnistajat ning Aaroni ja Huuri sarnast kogudust, kes aitab Jumalat paluda? Eks me näe. Sest oma jumalat palub kindlasti ka Hamas.

Venemaa ja Ukraina vastasseisu muudab meie tänase kirjakohta kontekstis segasemaks see, et mõlemad on kristlikud rahvad, mitte erinevate jumalate kummardajad.

Siinkohal tuleb öelda, et meie kirjakohtas on kristlikus tõlgenduses ka selge viide Jeesus Kristusele. Esiteks pole Moosese sulase ja väepealiku Joosua nimi (mida mainitakse muide esimest korda VT-s just siin) ju midagi muud kui kreekapärase nime Jeesus algne, heebreapärase kuju. Ja teiseks meenutab käte ülestõstmine ristil rippuvat Jeesust, kes alistas oma ristisurmaga kuradi väe. Nii on seda kirjakohta tõlgendanud juba varased kirikuisad nagu Justinus Märter, Ireneus ja Cyprianus.

Amalek oleks seega kuradi sümbol ning Mooses koos Aaroni ja Huuriga Kristuse ja Tema koguduse sümbol. Ja sellise tõlgenduse järgi võidab sõja see, kelle eest Kristuse kogudus rohkem paluda suudab. Ent Kristust palutakse ju nii Venemaa kui ka Ukraina eest! Mõlemad peavad teist vaenupoolt võib-olla isegi sümbolsest Amalekiks!

Seepärast on kristlikust perspektiivist viimselt kõige tähtsam ikkagi see, et inimeste hinged pääseksid kuradi meelevalla alt. Jeesus ütleb Mt 10:28: „Ja ärge kartke neid, kes ihu tapavad, hinge ei suuda aga tappa, pigem kartke teda, kes võib nii hinge kui ihu põrgus hukata!“ Kristlaste jaoks on kindel tõsiasi üks: Kristus on kuradi juba ammu ära võitnud. Jh 16:33 ütleb ju Jeesus: „Maailmas ahistatakse teid, aga olge julged: mina olen maailma ära võitnud.“

Selline arutlus aga ei motiveeri viimselt neid, kes peavad sõjaväljal eluga riskima ja võitlema. Kui vaenlane kallale tungib, ükskõik mis kaalutlustel, siis tuleb ju vastu astuda! Ja siin aitab Piibli kaksikkäsu (mitte ainult Jeesuse kaksikkäsu, sest see esineb ju ka VT-s!) teine pool: armasta oma ligimest nagu iseennast!

Kui sa näed, et sinu ligimesele liiga tehakse, siis mine appi. Sinu ligimesed on esmalt sinu lähikondsed: sinu pere, sinu sugulased ja sinu kaasmaalased. Aga ka sinu lähikonnas elavad võõrad. Tänapäevases kõnepruugis võiks seda nimetada riigi elanikkonnaks, nt eestimaalasteks. Kui sinu

ligimesi ähvardab vägivald ja surm, siis tuleb appi minna. Ning see põhjendab riikide sõjalist enesekaitset ja ühtlasi üksteise abistamist.

Eesti abistab ukrainlasi seetõttu, et ta tunneb neid oma ligimestena rohkem kui Venemaa venelasi. Kuid tegelikult tuleb palvetada mõlema eest. Sest Jeesus ütleb Mt 5:44: „Aga mina ütlen teile: Armastage oma vaenlasi ja palvetage nende eest, kes teid taga kiusavad.“

Näeme seega, et inimese elus on korraga olulised tõesed väikse algustähega ja Tõde suure algustähega. Tõde suure algustähega, Jeesus Kristus peab aga alati olema kõige alus ja eesmärk, küll siis tõesed väikse tähega ka paika saavad!

Aamen.